restitutum; de aliorũ collegiorum erectione agi, res esse secundas in Belgio. Quid igitur intelligitis de superiori Germania? Sunt item res illic prosperæ, (inquiunt:) proximo anno erecta aliquot collegia: fit non contemnendus fructus, nisi quod audimus, turbam excitatam in Sueuia, aduersus Dilengenses, de quodam nouitio, qui deserto tyrocinio defecit ad Protestantes, non ita dudum. Ibi ego rem studiose peto mihi exponi narrant (vt solent) modestissimè, absque vlla verborum vel acerbitate, vel amplificatione, puram historiam. Exarsi (fateor) zelo, discedo ab illis Patribus commotus, cœpi tamen ego animum meum postea solari; quid noui est, si vnus aliquis nouitius in tyrocinio suas operas non probet, & dimittatur? vel quid adeò mirum, si aliquis deficiat à nouitiatu, ac fugiat? non potest hoc fraudi esse Societati,

ficio, vbi primum resciuerunt, dimittunt. Quid tu hic euincis? quid mali? quid detrimenti accidit Sodalitio? nouitium comperit hæreticum impostorem; contendit primùm iuuare, nõ vt retineret, sed vt Ecclesiæ Orthodoxæ conciliaret: id non processit: mittit ad egregium & vobis plusquam velletis notum Doctorem Canisium. Quid non est hic è disciplina Ecclesiastica? quid non è charitate profectum? Aluerunt quem existimabant tandem idoneum, qui ad Societatem reciperetur: docuerunt Catholicè: exercuerũt religiosè: vbi primum compeiunt illum hæreticum, in eum tamen charitatem non remittunt; sed multis argumentis, multis officijs, nituntur ad sanitatem reuocare; nihil faciunt reliquum suæ diligentiæ, industriæ, labori, ne ille periret, donec confugit tandem ad paratũ hæreticorum asylum: Deus docet me; Spiritus Christi, verbum Dei est in corde meo; nulli credo, præterquàm meo spiritui. Vt planè sunt omnes hæreti-ci

tibus verbi, *Sum*: vt *amatus sum*, vel *fui*: *amatus eram*, vel *fueram*: *amatus essem* vel *fuissem*: *amatus ero*, vel *fuero*: *amatum esse*, vel *fuisse*.

PARTICIPIVM quid est? dictio in oratione posita, à verbo deriuata, sic dicta, quod participat cum nomine in genere & casu: cum verbo in tempore, & significatione: cum vtraque parte, in numero, & figura.

Participio quot accidunt? sex. quæ? *Genus*, *Casus*, *Significatio*, *Tempus*, *Numerus* & *Figura*.

Genera participiorum quot sunt? quatuor. quæ? Masculinum: vt *amatar*. Femininum: vt *amata*. Neutrum: vt *amatum*. Omne: vt *hic*, & *hæc*, & *hoc amans*. Notandum quòd omnia participia in *ans*, & in *ens*, sunt tertiæ declinationis: omnia participia in *tus*, *sus*, *xus*, *nus*, *rus*, & *dus*. sunt primæ & secundæ declinationis nominis, sub tribus terminationibus, & declinantur, vt *bonus*, *bona*, *bonum*.

Casus participiorũ quot sunt? sex, sicut in nomine.

Tempora participiorum quot sunt? tria. quæ? Præsens in *ans*, *ens*. Præteritum in *tus*, *sus*, *xus*, *nus*: & Futurum in *rus*, & *dus*.

Significationes participiorũ quot sunt? tres. quæ? *Actiua*, *Passiua*, & *Neutra*.

Quot participia deriuantur à verbo actiuo? duo. quæ? vnum in *ans*, vel in *ens* præsentis temporis: alterum futuri in *rus*: vt, *amans*, *amaturus*, *ab amo*.

Quot participia deriuantur à verbo passiuo? duo. quæ? vnum præteriti temporis, & alterum futuri in *dus*: vt, *amatus*, *amandus*, *ab amor*.

Quot à verbo neutro? duo, sicut à verbo actiuo: vt, *stans*, *staturus*, *à sto*.

Quot à verbo deponenti? tria. quæ? vnum præsentis

GRAMMATICÆ ARTIS PRIMA RVDIMENTA BREVITER ET DILVCIDE EXPLICATA, PER ALEXANDRVM HEPBVRNIVM.

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantini,
CIƆ. IƆ. LXVIII.

Schema quinque declinationum.

Singularis numerus. — *Pluralis numerus.*

A 4 Pro-

Quot sunt casus in pronomine? sex, sicut in nomine.

Quot pronomina habent vocatiuum casum? quatuor, quæ? *tu, meus, noster, & nostras.*

Declina pronomina. Singulariter, *ego*, genitiuo *mei*, datiuo *mihi*, accusatiuo *me*, vocatiuo caret, ablatiuo *à me*. Pluraliter, nominatiuo *nos*, genitiuo *nostrum*, vel *nostri*, datiuo *nobis*, accusatiuo *nos*, vocatiuo caret, ablatiuo *à nobis*.

Personæ secundæ, generis omnis. Singulariter, *tu, tui, tibi, te, ô tu, à te.* Pluraliter, *vos, vestrum* vel *vestri, vobis, vos, ô vos, à vobis.*

Personæ tertiæ, generis omnis, sine vtroque nominatiuo *sui, sibi, se, à se* in vtroque numero. Singulariter *ille, illa, illud: illius: illi: illum, illam, illud: illo, illa, illo.* Pluraliter, *illi, illæ, illa: illorum, illarum, illorum: illis: illos, illas, illa: ab illis.* ad hanc formam declinantur hæc nomina: *vnus, vter, neuter, solus, quis, vllus, alter, alius, & totus*, cum eorum compositis: *nostras, & vestras* flectuntur vt nomina tertiæ declinationis.

VERBVM quid est? dictio in oratione posita cũ tempore, & persona, sine casu, actionẽ, passionem, aut neutrũ significans: vt, *verbero, verberor, sum.*

Quotuplex est verbum? duplex. quomodo? *Personale, & Impersonale.*

Quid est verbum personale? quod (nisi sit defectiuum) in vtroq; numero certas & distinctas personas habet: vt, *amo, amas, amat: amamus, amatis, amant.*

Quid est verbum impersonale? quod cum sit plenum, coniugatur simile verbo tertiæ personæ, singularis numeri: vt, *oportet, oportebat, oportuit, &c.*

Quotuplex est verbum Impersonale? duplex. quomodo? Impersonale actiuæ vocis, quod in *t* definit: vt,

dentis: *pater est quem diligo.* Estne oratio Latina? est. quare? quia relatiuum & antecedens concordant in genere, numero, & persona. Declara istud: *quem* est relatiuum, & concordat cum suo antecedente *pater*: vtrumque est masculini generis, singularis numeri, & tertiæ personæ.

Quæ est quarta Concordantia?
Interrogatiui, & Responsiui.

Quæ est huius concordantiæ regula? Interrogatiuum nominale cõcordat cum suo responsiuo in casu: vt, *quis creauit mundum? Deus.*

Quæ sunt interrogatiua nominalia? *quis, qualis, quãtus, cuius, cuias, quotus, quot, quotennis, quotenus, quotuplus, & quotuplex.* Sed ad *cuius, cuia, cuium*, respondetur in genitiuo: nisi respõdendũ fuerit per hæc pronomina possessiua, *meus, tuus, suus, noster, aut vester*: vt, *cuium est pecus? Melibæi. Cuius est liber? meus.* Profer exemplũ cõcordãtiæ interrogatiui, & responsiui: vt, *quis fecit omnia? Deus.* Est ne hæc oratio latina? est. declara. *quis*, est interrogatiuum, & concordat cum suo responsiuo, *Deus*, in casu: sunt ambo nominatini casus.

Quæ est quinta Concordantia?
Partitiui, & Genitiui.

Quæ est regula partitiui & genitiui? Partitiuum regit genitiuum pluralem, & cum eo cõcordat in genere: vt, *vnus hominum.*

Quid est partitiuũ? est dictio significãs partẽ totius: vt, *omnes homines*, est totũ: *aliquis hominum*, est partitio.

Quæ dictiones capiuntur partitiuè? signa vniuersalia: vt, *nullus vestrum.* Particularia: vt, *aliquis hominum.* Numeralia cardinalia: vt, *vnus horum.* Numeralia ordinalia: vt, *primus omnium.* Quædam adiectiua comparatiui & superlatiui gradus: vt, *doctior horum, doctissimus*

infiniti modi, habent ante se accusatiuum, loco nominatiui: vt, *me amare.*

Quare dixisti vel aliquid loco nominatiui? quia fragmentum orationis quandoq; reddit suppositum verbo: vt, *Dolet mihi quòd res non cesserint tibi ex sententia.* Quandoque infinitiuus, vel cum obliquo: vt, *Deum scire vita beatissima.* Quandoque aduerbiũ cum genitiuo: vt, *partim virorum sunt occisi.*

Quare dixisti expressè vel subauditè? quia nominatiuus frequenter ante verbum exprimitur, frequenter etiam subauditur.

In quibus verbis subauditur nominatiuus? in verbis primæ, & secundæ personæ: vt *amo, amas*, subaudi *ego, & tu.* In verbis quæ referuntur ad loquelam: vt *dicunt*, scilicet *homines*, & in verbis exemptæ actionis: vt *pluit*, scilicet *Deus.* Profer exemplum concordãtiæ nominatiui & verbi: *Deus viuit.*

Estne hæc oratio Latina *Deus viuit*? *est.* declara. *viuit* est verbum personale finiti modi, & habet ante nominatiuũ *Deus*, cũ quo cõcordat in numero & persona: sunt ambo singularis numeri & tertiæ personę.

Quæ est tertia Concordantia?
Relatiui, & Antecedentis.

Relatiuum, & antecedens in quot concordant? in tribus. in quibus? in genere, numero, & persona: vt, *habes librum quem quæris.*

Quid est relatiuũ? est dictio referens antecedens.

De quibus relatiuis hic loqueris? de, *qui, quæ, quod, is, suus, ipse, sui, ille, idem.* Nã cetera omnia qualiacunq; sunt relatiua, concordant cum sequentibus per regulam substantiui & adiectiui: vt *diligo laurum, & ceteras arbores. ego sum tantus, quanta est imago mea.*

Da exemplum concordantiæ relatiui, & antecedentis:

AD LECTOREM

GEORGIVS BVCHANANVS.

DVÆ res ferè in ipso limine Grammatices pueris esse molestæ solent, obscuritas, & prolixitas. Scriptores enim artium, dum vel inscitia docendi pueros existimant nihil ignorare debere, eorum quæ ad summã artis pertinent, dum aut praua quadã ambitione, superiores quos doctrina nequeunt vincere, quæstionibus nihil ad rem pertinentibus incolcando superare contẽdunt. Quarum rerum methodum tradere debebant, omnia illius ferentia consuderunt vestigia. Rectius meo iudicio ille qui inter Grãmatici virtutes esse putat quædam ignorare: Cuius Alexander Hepburnius iudicium secutus hæc prima Rudimenta artis ita exposuit, vt neque obscuritas lectorem remoraretur, neque multitudo præceptorum à discendo deterreret: cúmque breuitati adhibuit modum, vt nihil tamen omiserit, cuius cognitio pueris necessaria videretur. Hæc te Lector bene consulere est æquum: quæ ille non gloriæ captandæ studio, sed publicæ vtilitatis cupidus tibi communicanda censuit. Vale.

PRO FORMATIONE PASsiuorum hæc regula.

O in *or*, *s* in *ris*, vel *re*, *t* in *tur*, *mus* in *mur*, *tis* in *mini*, *nt* in *r*. Præsenti Imperatiui adiice *re*, *te*, in *mini*, *tote* in *minor*. Pro præsente Infinitiui, *re* in *ri*: nisi in tertia coniugatione *re* deletur, & *e* in *i* mutatur. Ad supplementum, & communium hoc modo coniugatur *Sum*: Indicatiuo modo tempore præsenti: *Sum, es, est: sumus, estis, sunt.* Præterito imperfecto, *eram, eras, erat: eramus, eratis, erant.* Præterito perfecto, *fui, fuisti, fuit: fuimus, fuistis, fuerunt* vel *fuere.* Præterito plusquam perfecto, *fueram, fueras, fuerat: fueramus, fueratis, fuerant.* Futuro, *ero, eris, erit: erimus, eritis, erunt.* Imperatiuo modo tempore præsenti, *sis*, vel *es, sit: simus, estote, sint.* Futuro, *esto tu*, vel *ille: simus, estote, sunto.* Optatiuo modo tẽpore præsenti, & præterito imperfecto, vtinam *essem, esses, esset: essemus, essetis, essent.* Præterito perfecto, & plusquam perfecto, vtinam *fuissem, fuisses, fuisset: fuissemus, fuissetis, fuissent.* Futuro, vtinam *sim, sis, sit: simus, sitis, sint.* Cõiunctiuo modo tẽpore præsenti, cùm *sim, sis, sit: simus, sitis, sint.* Præterito imperfecto, cùm *essem, esses, esset: essemus, essetis, essent.* Præterito perfecto, cùm *fuerim, fueris, fuerit: fuerimus, fueritis, fuerint.* Præterito plusquã perfecto, cùm *fuissem, fuisses, fuisset: fuissemus, fuissetis, fuissent.* Futuro, cùm *fuero, fueris, fuerit: fuerimus, fueritis, fuerint.* Infinitiuo modo tempore præsenti, & præterito imperfecto, *esse.* Præterito perfecto, & plusquã perfecto, *fuisse.* Fac vt hoc verbum *Sum* inseruiat vnii coniugationis verbi passiui, deponẽtis, aut cõmunis. Præterita omnia (nisi imperfecta) verborum passiuorũ, deponentũ, & communium, cum futuro cõiunctiui supplentur cũ participiis suorum verborũ præteriti temporis, & duobus temporibus

modi subintellectum habet ante se nominatiuum *tu: ne crede*, prohibitiuũ facit orationem: *crede nimium*, aduerbium significationem verbi determinat: *crede colori*, verbum pone se datiuum petit, & sic in similibus facito orationibus quando tibi declarandæ offeruntur.

FINIS.

AD LECTOREM H.R.

Grammatica illimes lymphas qui sitim anhelas,
Has fonte è nostro fluminis instar habe.
Ingenii præclara licet sint eruta patrum
Plurima, vt his addi nil bene posse putes:
Purius extremo argentum tamen exit ab igne:
Læta nitent flammis fulua metalla nouis.
Herbarum cunctos qui vult libare sapores,
Mellifluũ, negat tingere labra fauis:
Infelix salubri commiscet melle venenum:
Sic meritò præceps in sua damna ruit.
Quid dubitas hic ergo puer te claudere metis;
Hoc vnum ex multis cùm tibi præstat opus?
Grammatices tibi sunt firmandi hoc tramite gressus:
Quãmque viam nescis, iste libellus habet.
Si tamen hic aliquos nobis labor excitet hostes,
Quod satis est, grata munera mentis habes.

sentis temporis: alterum præteriti, & tertium futuri in *rus*: vt, *loquens, locutus, locuturus, à loquor.* à verbo deponenti actiuæ significationis quatuor, *sequens, secutus, secuturus, sequendus.*

Quot à verbo communi? quatuor. quæ? vnũ actiuæ significationis, præsentis tẽporis. alterum passiuæ significationis, præteriti tẽporis. tertiũ actiuæ significationis, futuri tẽporis in *rus*. quartũ passiuę significationis, futuri tẽporis in *dus*: vt, *largiens, largitus, largiturus, & largiẽdus, à largior.* Notandũ quòd omne participium est deriuatiuę speciei: quia deriuatur à verbo.

Quæ est participiorũ formationis regula? Participia in *ans*, & *ens*, formãtur à præterito imperfecto indicatiui modi, sui verbi, mutãdo *bam* vel *bat* in *ns*: vt, ab *amabam* formatur *amans*: à *loquebar, loquens.*

Vnde formantur participia præteriti temporis? à posteriore supino sui verbi, addendo *s*: vt, ab *amatu* formatur *amatus.*

Vnde formantur participia futuri temporis in *rus*? ab vltimo supino: vt ab *amatu* fit *amaturus.*

Vnde formantur participia in *dus*? à gerundiis, à quibus etiam nomina gerundiua deriuantur.

Numeri participiorum quot sunt? duo, qui? Singularis: vt *amans.* Pluralis: vt *amantes.*

Figuræ participiorũ quot sunt? duæ. quæ? Simplex: vt *amans.* Composita: vt *adamans.*

ADuerbiũ quid est? dictio in oratione posita iuxta verbum, quæ determinat significationem verbi, cui adhæret.

Aduerbio quot accidunt? quatuor. quæ? *Significatio, Comparatio, Figura, cum Specie.*

Significationes aduerbiorum quot sunt? penè innumeræ: vt *loci, temporis, &c.*

Da aduerbia temporis. vt *quando, heri, hodie, cras, sero, mane, modo, pridie, postridie, quamdiu, tantisper, paulisper, aliquantisper, quoties, sæpe, raro, subinde, nunquam, quousque, hactenus.*

Da loci. vt *hic, illic, istic, huc, illuc, isthuc, passim, vbique, intus, foris, intro, foras, vbi, vnde, quo, qua, quorsum,* & *quousque.*

Da quantitatis: vt *parum, minime, maxime, summum, longissimum, satis, tantum, quantum, aliquantum.*

Da numeri. vt, *semel, bis, ter, quater.*

Da ordinis. vt *primo, deinde, deinceps, postremo, denique, tandem, imprimis, primum.*

Da qualitatis. vt *docte, pulchre, fortiter, bene, male.*

Da interrogandi. vt *cur, quare, quamobrem.*

Da dubitandi. vt *forsan, forsitan, fortassis, vel fortasse.*

Da separandi. vt *seorsum, priuatim.*

Da congregandi. vt *simul, vna, pariter, vniuersum, vniuersaliter, generatim, generaliter.*

Da vocandi. vt *ò, heus.*

Da negandi. vt *non, haud, nequaquam, minime.*

Da affirmatiue respondendi. vt *etiam, sic, quidni, ita.*

Da prohibendi. vt *ne.*

Da iurandi. vt *pol, edepol, castor, ecastor, hercule.*

Da eligendi. vt *potius, satius, imo.*

Da hortandi. vt *eia, age, ehodum, sodes, amabo.*

Da optandi. vt *vtinam, ò si.*

Da demonstrandi. vt *en, ecce.*

Da comparandi. vt *magis, minus, maxime, tanquam, atque, ac.*

Da similitudinis. vt *quasi, ceu, tanquam, velut, veluti, sic, sicut, sicuti.*

Da euentus. vt *forte, fortuna.*

Da intendendi. vt *valde, nimis, nimium, longe, penitus.*

tas ad omnia orationum genera quæ congrua fiunt, extendatur: maximè tamen, ad eas orationes significandas, quæ neque concordantia, neque regimine, fiunt congruæ; sed vsu duntaxat latinè loquentium receptiores: vt sunt hæ orationes, *volo legere,* & id genus aliæ, quarum omnium naturę ex perfecta orationis resolutione dignosci possunt.

Quot modis ordimur orationis resolutionem? quatuor modis præcipuè. cedo quibus? A vocatiuo, à nominatiuo casu, & à verbo. A verbo impersonali, & ab ablatiuo absolutè posito. Ab his enim dicimur ordiri orationis resolutionem, quãdo primum se nobis in oratione offerunt. Sed aduerte, dictiones negatiuas, relatiuas, infinitas, & diuisas præconstrui suis rectoribus. Præterea in resolutione orationis, obseruanda sunt concordantiæ & regimina: hoc est, quæcunque dictio, cum quacunque concordat, aut per concordantiam, aut per regimen apponatur dictioni sibi conuenienti. Da harum rerum exemplum aliquod: exemplum esto: *O formose puer, nimium ne crede colori.* Resolue: *ò puer formose, ne tu crede colori nimium.* Vnde fit resolutionis inchoatio? à vocatiuo *ò puer.* Quare? quia primum se in oratione obtulit vocatiuus. In hac periodo quot sunt partes orationis? septem. declara? *ò* vocandi aduerbium: *puer,* est nomen substantiuum: *formose,* est nomen adiectiuũ: *nimium,* est aduerbium quantitatis: *ne,* aduerbium prohibendi: *crede,* verbum est, à credo, credis, credidi: *colori,* nomen est substantiuum.

In hoc carmine ostende vocum concordantias. Aduerbiũ *ò* regit vocatiuum *puer: puer* substantiuum, cum *formose* adiectiuo, per substantiui & adiectiui regulam concordat: *crede,* verbum personale finiti

rũ locorũ? In ablatiuo addita præpositione in: vt, *vbi est præceptor? in schola, in Scotia.* Quomodo respondemus ad *vnde,* per nomina propria minorum locorum? In ablatiuo sine præpositione: vt, *vnde venisti? Roma.* Appellatiuis verò, & nominibus maiorum locorum, additur præpositio: vt, *vnde venis? è templo, è Scotia.* similis fit respõsio ad quæstionem factam per *qua;* vt, *qua venis? Londino.* aliquando etiam in accusatiuo cum præpositione *per:* vt *per Italiam eundum est Græciam petenti.* Quomodo respondemus ad *quo,* per nomina propria minorum locorum? in accusatiuo sine præpositione, cum his appellatiuis, *rus,* & *domus:* vt, *quo vadis? Romam, domum, rus.* sed per alia nomina in accusatiuo cum præpositione: vt *quo vadis? ad Scotiam, ad forum.* Quomodo respõdemus ad *quorsum & quousque?* in accusatiuo cum his præpositionibus, *versus,* & *vsque:* vt, *quorsum ibis? Romam versus. quousque tendis iter? Italiam vsque.*

Quod est officium cõiunctionum? in dictionibus casualibus similes casus, & in verbis, similes modos connectere: nisi regimen varietur. Profer exemplum de casualibus: vt, *Ioannes & Dauid.* Profer exemplum vbi coniunctio copulat similes modos? vt, *stat recto corpore, despicitq́, terras.*

Quot casus præpositiones à tergo regunt? tres. quos? genitiuum: vt, *auctiam tenus.* accusatiuum: vt, *ad patrem.* ablatiuum: vt, *à domo.*

Quot casus interiectiones à tergo regũt? quatuor. quos? nominatiuum: vt, *ò fortunate:* datiuum: vt, *hei mihi:* accusatiuum: vt, *heu me:* vocatiuum: vt, *proh sancte Iuppiter!*

Inuenitur ne oratio congrua, aliter quàm concordantia aut regimine? Maximè, etsi sermonis proprie-

Da diuidendi. vt *bifariam, trifariam, multifariam.*

Da excludendi. vt *tantum, solum, modo, tantummodo, solummodo, duntaxat, demum.*

Da diuersitatis. vt *aliter, secus.*

Da personalia. vt *mecum, tecũ, secũ, nobiscũ, vobiscũ.*

Da aduerbia rei non peractæ. vt *ferme, fere, prope, propemodum.*

Quæ aduerbia comparantur? aduerbia à nominibus adiectiuis deducta, quorum significationes possunt augeri, vel minui in comparando.

Comparationis gradus aduerbiorum quot sunt? tres. qui? Positiuus: vt *docte.* Comparatiuus: vt *doctius.* Superlatiuus: vt *doctissime.*

Figuræ aduerbiorum quot sunt? duæ. quæ? Simplex: vt *nunc.* Composita: vt *hodie.*

Species aduerbiorum quot sunt? duæ. quæ? Primitiua: vt *nunc.* Deriuatiua: vt *hodie.*

CONIVNCTIO quid est? dictio in oratione posita, quæ coniungendi vim habet.

Coniunctioni quot accidunt? tria. quæ? *Potestas, Figura,* & *Ordo.*

Quæ est coniunctionũ potestas? est virtus collocandi dictiones, propter applicationem sententiæ.

Potestas coniunctionum quot species habet? sex. quas? *Copulatiuas, Disiunctiuas, Expletiuas, Causales, Rationales,* & *Aduersatiuas.*

Quæ sunt coniunctiones copulatiuæ potestatis? *&, que, atque, ac, etiam, simul, cum, tum.*

Quare sunt copulatiuæ potestatis? quia tã sensus, quàm dictiones copulant.

Da disiũctiuas. vt, *aut, ve, vel, nec, neq, seu, siue, ni, sed.*

Quare sunt disiunctiuæ potestatis? quia dictiones annectentes sensum disiungunt.

Quot sunt præpositiones inseparabiles? septem. quæ? *di, dis, re, se, an, con,* & *co.*

Quare dicuntur inseparabiles? quia extra compositionem in vsu non sunt.

INTERIECTIO quid est? dictio in oratione posita, significãs mentis affectũ, sub voce incognita.

Interiectioni quot accidunt? vnum. quod? Significatio tantum.

Significationes interiectionum quot sunt? innumerabiles. nam variantur ex varia mentis intentione: nam quædam sunt gaudentis: quædam dolentis: vt *heu, hei, ah.* Da mirantis: vt *papæ.* Da deridentis: vt *hui.* Da ridentis: vt *ha, ha, he.* Da vituperantis: vt *phi.*

RVDIMENTA CONSTRVCTIONVM LATINÆ GRAMMATICES.

QVID in sermone Latino est maxime perpendendum? oratio vt fiat congrua.

Quot modis oratio cõgrua fieri potest? tribus. quibus? Cõcordãtia, Regimine, & Proprietate sermonis.

Quid est cõcordantia? est debita dispositio dictionum per accidentia grammatices.

Quot sunt accidentia, per quæ dictiones in oratione debitè ordinantur? quatuor. quæ? *Genus, Numerus, Persona,* & *Casus.*

Quotuplex est concordantia? triplex. quomodo? voce tantum, sensu tantum, voce & sensu semel.

Quid est concordantia voce tantũ? vbi voces conueniunt, sed sensus repugnant: vt *populus clamat.*

Quid est concordantia sensu tantum? vbi sensus conueniunt, sed voces repugnant: vt *populus clamant.*

Quid est cõcordantia voce & sensu simul? in qui-

Hector. sed elegantius loquimur (ablata quàm) per ablatiuum: vt, *Hercules fuit fortior Hectore.*

DE REGIMINE.

Quid est regimen? Est certi casus exigentia. An nihil præter casum regi potest? nihil. vnde fit vt nomen, pronomen, & participium (quia casibus flectuntur) regere, & regi possint. Cæteræ partes orationis solùm regunt præter coniunctionem, quæ nec regit nec regitur.

Quot modis casus regitur? duobus: à fronte, & à tergo.

Quot partes orationis à tergo regunt casum? septem. Nomen: vt, *liber Petri.* Pronomen: vt, *hoc voluerum.* Verbum: vt, *amo Deum.* Participium: vt, *amans Deum.* Aduerbium: vt, *tunc temporis.* Præpositio: vt, *ad patrem.* Interiectio: vt, *heu me.*

Quot casus nomina à tergo regũt? quatuor. quos? *Genitiuum, Datiuum, Accusatiuum,* & *Ablatiuum.* Profer exemplum de Genitiuo? *liber Petri.* Estne hæc oratio latina? est. quare? quia quoties in oratione latina conueniunt duo substantiua significantia diuersa, sine coniunctionis medio, alterum erit genitiui casus, aliter in eodem ponuntur casu. Profer exemplum de Datiuo? vt *similis tibi.* de Accusatiuo? vt *ruber faciem.* de ablatiuo? vt *dignus honore.*

Quot casus pronomina à tergo regunt? vt cõmunis grammaticorum censura est, quatuor. quos? Genitiuum: vt *hoc noctis.* Datiuum: vt *tu es mihi impedimento.* sed potius hic Datiuus à verbo substantiuo, quàm à pronomine regitur. Accusatiuum: vt *nostras gentem.* Ablatiuum: vt *illa vultu pulchra est amanda.*

Quot casus verba regunt? verba ante se duos petunt casus, à tergo verò quinque.

mus poëtarum. Et pronomina primitiuæ speciei: vt, *illa aurum,* estne hæc oratio congrua? maximè. quare? quia dictio partitiua regit genitiuum, & cum eo concordat in genere. Declara. Ista est dictio partitiuè capta, & regit genitiuum *aurum,* cum quo concordat in genere: sunt ambo fœminini generis. Sed aduerte, si dictio recta fuerit genitiuus nominis collectiui, aut heterocliti, hanc regulam non habere locum.

Quæ est sexta Concordantia?

Superlatiui, & genitiui.

Quæ est huius concordantię regula? Superlatiuus gradus regit genitiuum, & cum eo concordat in genere: vt, *doctissimus poëtarum.*

Quot requiruntur cõditiones, vt superlatiuus regat genitiuum? tres.

Quæ est prima conditio? vt fiat cõparatio inter res plures duabus: vt, *Medius est longissimus digitorũ:* secus vtendũ est comparatiuo: vt, *fortior manuum est dextra.*

Secunda, vt fiat cõparatio inter res eiusdẽ speciei: vt, *Virgilius fuit doctissimus poëtarũ:* secus cõparatio fieret impropria: vt, *Leo est fortissimus hominum.* Tertia, vt cũ eo concordet in genere: vt, *doctissimus discipulorum.*

Quomodo cõstruitur comparatiuus? variè, prout varia eius postulat acceptio. Declara istud. Comparatiuus aut superlatiuus, cùm pro positiuo capitur, regit casum sui positiui: vt, *diues auri, ditior auri, ditissimus auri,* vel *auro.* Quando cõparatiuus capitur partitiuè, regit genitiuum per regulam partitionis: vt, *doctior horum.* Quando nullũ regit casum, quadrat cum substantiuo in genere, numero, & casu: vt, *hac maior iuuenis veniat.*

Quandoque etiam destituitur casu per interpositionem particulæ *quàm:* vt, *Hercules fuit fortior quàm*

Hector.

bus apta fit conuenientia dictionum: vt, *puer legit.*

Quot sunt concordantiæ dictionum? sex.

Quæ est prima Concordantia?

Substantiui, & Adiectiui.

In quot accidentibus grammatices Substantiuum & adiectiuum concordant? in tribus; in genere, numero, & casu.

Profer exemplum huius concordantiæ. *Deus sanctus.* Est ne hæc oratio congrua? est. quare? quia hoc adiectiuum *sanctus,* concordat cum suo substantiuo *Deus,* in genere, numero, & casu: sunt ambo masculini generis, singularis numeri & nominatiui casus.

Quotuplex est adiectiuũ? triplex. quomodo? Nomen: vt *bonus.* Pronomẽ: vt *meus.* Participiũ: vt *lectus.*

Quot modis declinatur adiectiuum? tribus. quibus? Primo per tres articulos sub vna voce: vt, *hic, & hæc, & hoc felix.* Secundo, per tres articulos sub duabus vocibus: vt, *hic, & hæc fortis, & hoc forte.* Tertio, per tres articulos sub tribus vocibus: vt, *hic bonus, hæc bona, hoc bonum.*

Quot modis declinatur substantiuum? duobus. quibus? Primo per vnam articulum, sub vna voce: vt, *hic magister.* Secundo, per duos articulos, ad summum sub vna voce: vt, *hic, & hæc parens.*

Quæ est secunda Concordantia?

Nominatiui casus, & verbi.

Quæ est huius cõcordantiæ regula? Verbum personale finiti modi, habet ante se nominatiuum expressè vel subaudite, vel aliquid loco nominatiui, cũ quo cõcordat in numero, & persona: vt, *Ioãnes scribit.*

Quare dixisti personale? quia impersonalia nullum ante se casum habent: vt, *oportet.*

Quare dixisti finiti modi? quia verba personalia

Da expletiuas. vt *quidem, equidem, siquidem, etenim, vero, enim*.

Quare sunt expletiuæ potestatis? quia explent, & explanant sensum.

Da causales. vt *nam, namque, enim, quia, quod, quãdo, quoniam*.

Quare sunt causalis potestatis? quia caussam rei demonstrant.

Da rationales. vt *ergo, ideo, igitur, quare, itaque, quocirca, idcirco, proinde*.

Quare sunt rationalis potestatis? quia rationẽ rei demonstrant.

Da aduersatiuas. vt *at, sed, etsi, etiamsi, tametsi, quanquam, quamuis, licet, saltem*.

Quare sunt aduersatiuæ potestatis? quia mediant inter diuersas sententias.

Figuræ coniunctionum quot sunt? duę. quę? Simplex: vt *nam*. Composita: vt *namque*.

Quis est ordo coniunctionis? est debita coniunctionis in oratione collocatio.

Ordines coniunctionum quot sunt? tres. qui? *Præpositiuus, Subiunctiuus, & Communis*.

Quot sunt coniunctiones præpositiui ordinis? sedecim. quæ? *&, ac, ast, atque, aut, neque, sin, seu, nec, quin, quatenus, si, siue, neque, ni, sed*.

Quare sunt præpositiui ordinis? quia præponuntur dictionibus, vel orationibus quas copulant.

Quot sunt coniunctiones subiunctiui ordinis? octo. quæ? *que, ue, ne, quoque, autem, quidem, vero, enim*.

Quare sunt subiunctiui ordinis? quia postponũtur dictioni, vel orationi quam copulant.

Quot sunt coniunctiones communis ordinis? reliquæ fere omnes, præter prædictas.

Quare

quo descendunt: vt *amatum Deum*. aliquando etiam à fronte construuntur cum verbo *motus*. vt *vado scriptum lectionem*. Aliter adhærent verbo substantiuo, & regunt post se ablatiuum interueniente præpositione *a*, vel *ab*: vt, *pugnatum est ab illo*. Supina verò in *u*, passiuæ ferè significationis sunt, & adhęrent nominibus adiectiuis: vt *turpe dictu, facile creditu*.

Quot casus aduerbia post se regũt? sex. quos? nominatiuum: vt, *ecce homo*. genitiuũ: vt, *parũ eloquentiæ*. datiuum: vt, *obuiam tibi*. accusatiuũ: vt, *pridie calendas*. vocatiuum: vt, *ô Melibæe*. ablatiuum: vt, *sortim Ilicitas*.

Quæ sunt aduerbia interrogatiua localia? hęc sunt: *vbi, vnde, quo, qua, quorsum, & quousque*.

Quot modis respondemus ad hæc aduerbia? duobus. quibus? per nomina & per aduerbia. Per quæ aduerbia? per aduerbia suę significationi respondentia: vt ad *vbi* respondetur per aduerbia significantia aliquid in loco esse: vt, *hic, illic, istic*, &c. Ad *vnde*, per aduerbia de loco: vt, *hinc, illinc, istinc*. Ad *quo*, per aduerbia ad locum: vt, *huc, illuc, istuc*. Ad *qua*, per aduerbia per locum: vt, *hac, illac, istac*. Quomodo respondemus per nomina quando quæstio fit per hoc interrogatiuũ *vbi*? respondemus per nomen propriũ, loci minoris, primæ vel secundæ declinationis, & singularis numeri in genitiuo, cum his appellatiuis *militiæ, belli, humi, domi, terræ, togæ*: vt, *vbi natus fuit Virgilius? Mantuæ: vbi procumbit? humi*. Si verò nomen illud fuerit tertiæ declinationis, aut pluralis numeri tantum, respondendum est in datiuo, vel in ablatiuo, sed elegãtius in datiuo cum hoc appellatiuo *ruri*: vt, *vbi militauit Hannibal? Carthagini: vbi studuit Cicero? Athenis: vbi est pater tuus*. Quomodo respondemus ad *vbi*, per alia nomina appellatiua, & nomina maiorum

Tabula inflexionis quatuor coniugationum actiuæ vocis.

	Indicatiuus.	Imperatiuus.	Optatiuus.	Coniunctiuus.	Infinitiuus.
1. 2. Præsens	o, as, at, amus, atis, ant. 2. eo, es, et, emus, etis, ent.	[illegible]	rem, res, ret, remus, retis, rent.	em, es, et, emus, etis, ent. 2. am, as, at, amus, atis, ant.	re.
Præteritũ imperfectum.	bam, bas, bat, bamus, batis, bant.		rem, res, ret, remus, retis, rent.	rem, res, ret, remus, retis, rent.	re.
Præteritũ perfectum.	[illegible] erunt, vel ere.		issem, isses, isset, issemus, issetis, issent	rim, ris, rit, rimus, ritis, rint.	isse.
Præteritũ plusquam perfectũ.	ram, ras, rat, ramus, ratis, rant.		issem, isses, isset, issemus, issetis, issent	issem, isses, isset, issemus, issetis, issent	isse.
Futurum.	bo, bis, bit, bimus, bitis, bunt.	[illegible]	em, es, et, emus, etis, ent. 2. am, as, at, amus, atis, ant.	ro, ris, rit, rimus, ritis, rint.	um ire, vel rum esse.
3. 4. Præsens.	o, is, it, imus, itis, unt.	[illegible]	rem, res, ret, remus, retis, rent.	am, as, at, amus, atis, ant.	re.
Præteritũ imperfectum.	bam, bas, bat, bamus, batis, bant.		rem, res, ret, remus, retis, rent.	rem, res, ret, remus, retis, rent.	re.
Præteritũ perfectũ.	i, isti, it, imus, istis, erunt, vel ere.		issem, isses, isset, issemus, issetis, issent	rim, ris, rit, rimus, ritis, rint.	isse.
Præteritũ plusquam perfectũ.	ram, ras, rat, ramus, ratis, rant.		issem, isses, isset, issemus, issetis, issent	issem, isses, isset, issemus, issetis, issent	isse.
Futurum.	am, es, et, emus, etis, ent.	[illegible]	am, as, at, amus, atis, ant.	ro, ris, rit, rimus, ritis, rint.	um ire, vel rum esse.

Pro

RVDIMENTA
PRIMA LATINÆ GRAMMATICES.

PARTES orationis quot sunt? octo; nam omnis dictio orationem intrans, aut est *Nomen, Pronomen, Verbũ, Participium, Aduerbium, Coniunctio, Præpositio, aut Interiectio*.

Ex his orationis partibus quot sunt declinabiles, quot non? quatuor sunt declinabiles, scilicet, *Nomen, Pronomen, Verbum & Participium*: quatuor reliquæ non declinãtur: vt sunt, *Aduerbium, Coniunctio, Præpositio, & Interiectio*.

Nomen quid est? dictio in oratione posita, rem sensu cognoscibilem significans: vt, *Poëta, Virgilius*.

Quæ est nominis prima diuisio? omne nomen aut est substantiuum, aut est adiectiuum.

Quid est nomen substantiuum? est dictio substantiam significans, cui nihil addi opus est ad suã significationem exprimendam, cohærens per se verbo in sensu perfecto: vt, *Poëta facit carmina*.

Quid est nomen adiectiuũ? quod substãtiuo indiget, vt in oratione locum habeat: vt, *Diuinus Angelus*.

Quæ est secunda nominis diuisio? omne nomen aut est proprium, aut appellatiuum.

Quid est nomen proprium? quod vnam duntaxat rem significat: vt *Ioannes, Roma*.

Quid est nomẽ appellatiuum? quod multorũ nomen est, vnica voce multa significans: vt *lapis, homo*.

Suntne aliæ nominis diuisiones? sunt quidem, & eæ plurimæ: quæ ex varia nominis significatione, & officio cõsurgere videntur: vt *quoddam* est relatiuum,

dum

Quinqę declinationis nominũ, Nominatiuus singularis terminatur in *es*, Genitiuus in *ei*, Datiuus in *ei*, Accusatiuus in *em*, Vocatiuus in *es*, Ablatiuus in *e*. Nominatiuus pluralis in *es*, Genitiuus in *erum*, Datiuus in *ebus*, Accusatiuus in *es*, Vocatiuus in *es*, Ablatiuus in *ebus*.

Recita canones omnibus declinationibus inseruientes. Nominatiuus, & Vocatiuus vtriusq; numeri in omni declinatione sunt similes: sed nomina secũdę declinationis in *us* desinẽtia, mutant *us* in *e*, in Vocatiuo: vt *Dominus, ô Domine*. Græca in *s* desinẽtia, tollũt *s*, in vocatiuo: vt *Thomas, ô Thoma*. Propria etiã in *ius*, delẽdo *us*, faciunt vocatiuum in *i*, vt *Laurentius, ô Laurenti*. Datiuus, & Ablatiuus plurales cuiuscunq; declinationis sunt similes. In nominibus Neutri generis, Nominatiuus, Accusatiuus, & Vocatiuus, vtriusq; numeri sunt similes, & in plurali terminantur in *a*.

Pro declinatione Adiectiuorum, quas assignabis regulas? Adiectiua omnia aut sunt tertiæ declinationis tantũ: vt, *fortis, felix*. aut primæ, & secundæ, ita vt prior terminatio sit secundæ declinationis: secunda, primæ; & tertia, secundæ: vt *bonus, bona, bonum*.

Quot sunt figuræ nominum? duæ. quę? *Simplex & Composita*.

Quid est nomẽ simplicis figurę? quod nequit diuidi in partes significatiuas, prioris sensus capaces: vt, *res*.

Quid est nomen Compositæ figuræ? quod ex partibus intelligibilibus constituitur: vt, *Respublica*.

Species nominum quot sunt? duæ. quæ? Primitiua, quæ à nullo deriuatur: vt, *res*. Deriuatiua, quæ ab alio deriuatur: vt, *homo ab humus*.

Quot sunt personæ nominum? omne nomen ex se est indefinitæ personæ, præter vocatiuum.

Schema

vt, *oportet*. Impersonale passiuæ vocis, quod in *tur* definit: vt, *statur*.

Verbo quot accidunt? septem. quæ? *Qualitas, Coniugatio, Genus, Numerus, Figura, Tempus & Persona*. In quo consistit verbi qualitas? in modis & in formis.

Quid est modus? est verbi habitudo, ad varios animi affectus.

Quot sunt modi in verbo? quinque. qui? Indicatiuus, per quem indicamus: vt, *amo*. Imperatiuus, per quem imperamus: vt, *ama*. Optatiuus, per quẽ optamus: vt, *vtinã amarem*. Cõiunctiuus, cui coniunctionẽ adiungimus: vt, *cũm amarem*. Infinitiuus, qui neq; numerum, neque personam, per se recipit: vt, *amare*.

Formæ verborum quot sunt? quatuor. quæ? *Perfecta, Meditatiua, Frequentatiua, & Inchoatiua*.

Quid est verbum perfectæ formæ? quod à nullo deriuatur: vt, *amo*.

Quid est verbum Meditatiuæ formæ? quod cum primitiuo significat meditari, siue desiderare: vt, *esurio*, id est, cupio edere.

Quid est verbum Frequentatiuæ formæ? quod cum primitiuo significat frequenter: vt *lectito*, frequenter lego.

Quid est verbum Inchoatiuæ formæ? quod cum primitiuo significat augmentum: vt, *calesco*, id est, incipio magis calere, quàm calui.

Coniugatio quid est? verborum per modos, tempora, & personas, finalis variatio.

Coniugationes verborũ quot sunt? quatuor. quæ? Prima, Secunda, Tertia, Quarta.

Quomodo ab inuicem distinguuntur? per tres vocales, *a, e, i*, in modis infinitiuis.

Quæ est agnitio verbi primæ coniugationis? quæ habet

Quæ verba regunt ante se casus? verba personalia finiti modi petunt ante se nominatiuum: vt *ego amo*. Verba autem personalia infiniti modi, volunt ante se Accusatiuum: vt *me amare*. Quot casus verba post se regunt? quinque, Nominatiuum: vt *credor diues*. Genitiuum: vt *misereor patris*. Datiuum: vt *fauco Ioanni*. Accusatiuum: vt *amo Deum*. Ablatiuum: vt *careo libro*.

Quot casus participia post se regũt? quinque nam omnia participia sequuntur constructionẽ verborũ à quibus deriuantur. Profer exemplum vbi participiũ regit nominatiuum? vt *creditus diues*. exemplum de genitiuo? *miserens patris*. de datiuo? *fauens magistro*. de accusatiuo? *amans Deum*. de ablatiuo? *carens libris*.

QVÆ EST GERVNDIORVM, ET SVPINORVM CONSTRVCTIO?

Gerundia, & supina in *um*, regũt post se casus suorum verborum à quibus deriuãtur: vt *amandi Deum, amatum Deum*. Sed à fronte variè construuntur, nẽpe gerundiis in *di* præponuntur nomina substantiua: Gratia, caussa, prætextu, &c. vt *veni huc causa videndi te*.

Gerundia in *do* præfixam sibi habent præpositionem *in*: vt *in discendo literas, opus est diligentia*.

Gerundia in *dum* ante se construuntur cum præpositione *ad*, vel *inter*: vt *inter cœnandum hoc mihi venit in mentem*. Sed si gerundium illud, per verbũ necessitatis interpretatur, cum verbo substantiuo construitur: vt *vigilandum est ei, qui cupit vincere*. ab his gerundiis deducuntur, & gerundiua nomina desinentia in *dus*: quæ conueniunt cum nominibus substantiuis in genere, numero, & casu, per regulam substantiui, & adiectiui: vt *ad discendum literas*, gerundium est: *ad discendas literas*, gerundiuum. Quæ est supinorum constructio? Supina in *um* habent post se casum verbi à quo

Quare sunt communis ordinis? quia tam prępponi, quàm postponi possunt.

PRÆPOSITIO quid est? dictio in oratione, quę præposita aliis partibus in oratione, significationem earum, aut complet, aut mutat, aut minuit: vt *perdoctus, indoctus, subtristis*.

Quot modis præpositio in oratione ponitur? duobus. quibus? appositione, quãdo apponitur dictioni quam regit: vt, *ad patrem*.

Compositione, quando componitur cum alia dictione: vt *adamo*.

Præpositioni quot accidunt? vnũ. quod? regimen casus. Quot casus præpositio regit? tres. quos? Genitiuum, Accusatiuum, & Ablatiuum.

Quot præpositiones regunt genitiuũ? vnica. quæ? *tenus* regit genitiuũ nominis significãtis res geminas: vt *aurium tenus*: aut nominis singulari numero carẽtis: vt *Cumarũ tenus*: alioqui regit ablatiuũ: vt *capite tenus*.

Quot præpositiones regunt accusatiuũ? triginta, & *versus*. quæ? *ad, apud, ante, aduersus, aduersum, cis, citra, circum, circa, contra, erga, extra, intra, inter, infra, iuxta, ob, pone, per, prope, propter, secundum, post, trans, vltra, præter, supra, circiter, vsque, secus, versus, penes*.

Quot præpositiones regunt ablatiuũ? quindecim. quæ? *a, ab, abs, cum, coram, clam, de, e, ex, pro, præ, palam, sine, absque, tenus*.

Quot præpositiones regunt vtrunq; casum? quatuor. quæ? *in, sub, super, & subter*.

Quando regunt accusatiuum? quando construuntur cum verbis vel participiis, importãtibus motum: vt *eo in forum*.

Quãdo regũt ablatiuũ? quãdo cõstruũtur cũ verbis, vel participiis significantibus quietẽ: vt *sum in templo*.

Quot

dum refert anteced?s: *quoddam* interrogatiuum, dum præfigitur orationi, & interrogationẽ facit: *quoddam* partitiuum, quod totius partem significat.

Quot sunt nominis accidentia? octo. Quæ? *Comparatio, Genus, Numerus, Casus, Declinatio, Figura, Species, & Persona.*

Quæ nomina comparantur? Adiectiua duntaxat, quorum significatio augeri, vel minui potest.

Comparationis gradus quot sunt? tres. Qui? *Positiuus, Comparatiuus, & Superlatiuus.*

Quid est Positiuus? Qui significat sine excessu: vt *albus, niger*.

Quid est Comparatiuus? qui significat cum excessu non summo: vt *albior, nigrior*.

Quid est Superlatiuus? qui cum excessu summo significat: vt *albissimus, nigerrimus*.

Quomodo formatur Cõparatiuus? addẽdo syllabã *or*, à primo casu positiui in *i* finito: vt ab *albi* fit *albior*.

Vnde formatur Superlatiuus? cùm nominatiuus positiui gradus desinit in *r*, formatur à nominatiuo addendo *rimus*, vt à *niger* fit *nigerrimus*: Aliter à proximo casu positiui desinenti in *i*, addendo *s*, & *simus*: vt ab *albi* fit *albissimus*.

Genus quid est? est accidens nomini certum dans articulum, aut inflexionis notam.

Genera nominũ quot sunt? septẽ. quę? Masculinũ, cuius nota est *hic*: Fœmininum, cuius nota est *hæc*: Neutrũ, cuius *hoc*: Cõmune, cuius nota est *hic* & *hæc*: Omne, cuius nota est, *hic*, & *hæc*, & *hoc*: Epicœnum, quod notã ratione terminationis, pro maris & fœminæ significatione attribuit. Dubiũ, quod pro eadẽ re, variam notam nomini apponit: vt *hic*, vel *hæc dies*.

Quot sunt numeri in nomine? duo. qui? *Singularis*, qui

laris: vt, *amo*. Pluralis: vt, *amamus*.

Figuræ verborum quot sunt? duæ. quæ? Simplex: vt, *amo* Composita: vt, *adamo*.

Tempora verborum quot sunt? quinque. quæ? *Præsens, Præteritum imperfectum, Præteritum perfectum, Præteritum plusquamperfectum*, & *Futurum*.

Quot tempora formantur à præterito perfecto Indicatiui? in omni coniugatione, semper octo. quæ? Præteritum plusquamperfectum Indicatiui, mutando *i* in *e*, & addendo *ram*. Præteritum perfectum, & plusquam perfectum Optatiui, addendo *i*, & *sem*. Præteritum perfectum Coniunctiui, mutando *i*, in *e*, & addendo *rim*. Præteritum plusquam perfectum Coniunctiui, addendo *s*, & *sem*. Futurum Coniunctiui, mutando *i*, in *e*, & addendo *ro*. Præteritum perfectum & plusquam perfectum Infinitiui, addendo *s*, & *se*.

Tabula

ponderum & mensurarum est veluti via quædam ad cognitionem anni. proinde traditis ponderibus & mensuris Hebraicis non alienam ab instituto nostro nec ingratam legentibus rem facturos nos arbitrabamur, si aliqua de anno adiiceremus, præsertim quæ ab aliis nondum essent obseruata. Vale lector, & operam nostram boni consule.

STANISLAI GRSEPSII

DE MVLTIPLICI SICLO ET TALENTO HEBRAICO.

ITEM,

DE MENSVRIS HEBRAICIS, TAM aridorum quàm liquidorum.

HIS PRAEMISSA EST EPITOME DE *ponderibus & mensuris, quæ apud probatos leguntur auctores, ex Budæo potissimum desumpta.*

INVENIES hic multa hactenus nostri sæculi hominibus incognita.

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantini.
M. D. LXVIII.